

OCENJUJEMO

Gledališče

Ivan Viripajev: *Iluzije* Mestno gledališče ljubljansko

★★★★★

Iluzije Viripajeva spadajo med tako imenovane »igre s pari«, četudi so na ravni forme morda nekoliko nenavaden primer; gledalec za začetek namreč ne more biti prepričan, ali se osebe, katerih življenja spremlja med predstavo, na odru sploh pojavijo ali ne; nastopajoče osebe so namreč poimenovane Prva ženska, Druga ženska, Prvi moški in Drugi moški, četudi v resnici spremljamo zgodbe o konkretnih posameznikih, Sandri, Dannyju, Margaret in Albertu. V dramskem besedilu gre za dve tridesetletnici in dva pet let starejša moška, režiserka Anja Suša pa je postavila na oder igralce, ki so starostno bližje osebam, o katerih teče beseda v drami (Jožica Avbelj, Mirjam Korbar Žlajpah, Milan Štefe, Janez Starina), kar besedilo interpretacijsko nekoliko omeji; drama govori o zgodbi štirih mrtvecev, dveh parov, ki so jih vezale dolgoletne prijateljske vezi. Besedilo ima bolj ali manj monološko prozo, ki se vsaj mestoma spogleduje s proznim; dramske osebe v resnici tako privzemajo vlogo pripovedovalcev, ti, o katerih teče beseda, pa so »zgolj« literarni liki; Sandra, Danny, Margaret in Albert so nam predstavljeni zgolj skozi pripovedi, ki jih podajajo »pripovedovalci«.

Toda po drugi strani lahko obe ženski in moška razumemo prav kot Sandro, Dannyja, Margaret in Alberta – predstavo lahko namreč spremljamo tako, kot da se vse to, o čemer poslušamo, še ni zgodilo, temveč šele ima priti; na to kaže tudi neujemanje zastran datumov smrti vseh štirih likov: če bi namreč upoštevali, da se igra

dogaja leta 2016, bi morali biti vsi, ki v predstavi pravzaprav umrejo, še živi; umrli so/bodo v prihodnosti. Ko Anja Suša postavi na oder starejše igralce, besedilu odvzame nekaj pomenske širine. Navedeno je bolj ali manj edino, kar daje gledalcu predstave misliti na ravni teksta; pripoved, ki jo izluščimo iz monologov, je v resnici silno preprosta in idejno neizzivalna. Sandra je poročena z Dannyjem in zaljubljena v Alberta, Danny čuti močno privlačnost do Margaret (vendar ljubi Sandro) Albert in Margaret pa se ljubita, ampak kljub temu med njima ostaja razdalja, ki je ne zmoreta preseči. Ljubezen sem in ljubezen tja torej, precej naivno spraševanje

o tem, kaj to je in kaj to ni, ali je lahko enostranska ali pa samo vzajemna ... analiza odnosov in razdelava likov je čisto solidna, a *Iluzije* vendarle ne ponujajo prav ničesar, česar povprečen gledalec še ni videl, o čemer še ni razmišljal ali o čemer se še ni spraševal.

Zdi se, da so se tega vsaj nekoliko zavedali tudi ustvarjalci predstave, zlasti režiserka; monologi so v postavitvi prekinjani z brechtovskimi potujitvenimi efekti in »igralskimi akcijami«, ki naj razgibajo besedilo in mu podtaknejo še kakšno dodatno perspektivo oziroma gledišče: Jožica Avbelj si, na primer, za majico zatlači kup jabolk, Janez Starina se vleče po odru obtežen z zelo težko nakupovalno vrečko, vsi štirje pa tu in tam na »plejbek« recitirajo take in drugačne novice iz televizijskih oddaj in intervjujev. Igralci so med drugim postavljeni v velik, prazen, z belimi stenami omejen prostor (nebesa?!) in se, medtem ko drugi govorijo, zaposlujejo z drobnimi opravki, kot je sestavljanje Rubikove kocke, pletenje in branje. Te akcije očitno ponazarjajo odsotnost komunikacije med prisotnimi, ampak v resnici je težko odkriti globljo povezavo – vsaj dovolj dobro izraženo – med besedilom in akcijami.

Zdi se, da je prav vse v predstavi nekako prisiljeno; taka je naposled tudi igra, ki naj bi, kot se zdi, po eni strani posnemala govor starostnikov in po drugi parodirala nekatere igralske konvencije; tovrsten način se zelo hitro izčrpa in se na ravni celotne predstave ne zdi učinkovit.

Žal kaj več predstava niti ne ponudi. Končni rezultat je tako odrska postavitev, ki je pomensko precej izpraznjena, sicer pa nesproščena, in za katero si je težko predstavljati primernege gledalca.

ANJA RADALIAC